

Nr 54

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner om rätt till nedskrivning vid beskattningen av värdet på djurbesättning.

Yrkande

I de likalydande motionerna I: 689 av herr *Hübinette* samt II: 792 av herrar *Hedin* och *Eliasson* i Moholm har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att motionerna överlämnas till jordbruksbeskattningskommittén för beaktande vid fullgörande av kommitténs uppdrag.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 49 har riksdagen beslutat uppskjuta behandlingen av förevarande motioner till innevarande års höstriksdag.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt punkt 1 trettonde stycket av anvisningarna till 41 § kommunal-skattelagen skall vid bokföringsmässig redovisning av inkomst av jordbruksfastighet djur, om inte särskilda förhållanden föreligger, upptas lägst till värden, som för olika slag av djur i skilda åldersgrupper fastställs av riksskattenämnden. I vissa fall — såsom i fråga om dyrbarare avelsdjur — fastställs inte dylika värden; i sådant fall får värdet på djuret inte upptas lägre än till allmänna saluvärdet, reducerat med det procenttal, med vilket de av riksskattenämnden fastställda värdena på olika slag av djur understiger genomsnittspriserna på dessa djurslag under tiden fr. o. m. den 1 oktober året före beskattningsåret t. o. m. den 30 september beskattningsåret.

I riksskattenämndens senaste anvisningar i ämnet, RN I nr 8/1968, har värdena på djur vid 1969 års taxering upptagits till 80 procent av genomsnittspriserna under tiden den 1 oktober 1967—den 30 september 1968. Värdena är minimivärden, som inte får underskridas, såvida inte särskilda förhållanden därtill föranleder. Sådana särskilda förhållanden kan anses föreligga om den skattskyldige kan visa, att djurbeståndet i sin helhet har lägre värde än det som skulle framkomma om minimivärdena tillämpades, t. ex. då det verkliga värdet till följd av kreaturssjukdom eller annan liknande orsak ligger under minimivärdet. — Beträffande sådana djur, exempelvis dyrbarare avelsdjur, på vilka riksskattenämnden i anvisningarna inte

Bihang till riksdagens protokoll 1969. 7 saml. Nr 54

fastställt värden, må värdet inte upptas lägre än till allmänna saluvärdet, reducerat med 20 procent.

Ovannämnda bestämmelser tillkom genom förslag i prop. 1951: 191. Till grund för propositionen låg 1943 års jordbrukstaxerings-sakkunnigas betänkande med förslag till ändrade bestämmelser i fråga om taxering av inkomst av jordbruksfastighet samt lag om jordbruksbokföring (SOU 1946: 29). I motioner med anledning av propositionen yrkades att djurvärdena vid inkomsttaxeringen skulle bestämmas till 60 procent av genomsnittspriserna under beskattningsåret.

Bevillningsutskottet avstyrkte bifall till motionsyrkandet i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 63 och anförde därvid bl. a. följande.

Enligt utskottets uppfattning böra såsom de sakkunniga framhållit reglerna för värdesättningen av djurbeståndet under innehavet utformas på sådant sätt, att en genom fluktuationer i marknadspriserna uppkommen tillfällig värdeförändring i djurbeståndet icke kommer att påverka vinstresultatet för visst beskattningsår. Då värdet av ett och samma djurbestånd ofta växlar år från år på grund av olika förekommande faktorer, t. ex. skördeutfall o. d., samt dessutom försiktigheten bjuder att balansräkningen ej upplager tillgångarna till högre belopp än det verkliga värdet synes det utskottet, att det läget kan föreligga då riksskattenämnden måste sätta minimivärdena något lägre än vad som i propositionen angivits. Utskottet vill dock understryka, att alltför låga minimivärden kunna åstadkomma vissa icke önskvärda konsekvenser vid t. ex. djurförsäljning som innebär en stark minskning av djurbeståndet. Utskottet vill även framhålla, att prövningsnämnderna vid uppgörande av sina förslag till värdering av djurbeståndet böra beakta de skilda förhållanden, som kunna förefinnas inom respektive län. Det synes utskottet också lämpligt att olika värden fastställas att gälla med hänsyn till olika raser, kvaliteter på djuren o. d.

I november 1968 tillkallade chefen för finansdepartementet sju sakkunniga, som antagit benämningen jordbruksbeskattningskommittén, med uppdrag att överse gällande bestämmelser för inkomstbeskattning av jordbruk.

Motionerna

Genom de nuvarande värderingsreglerna för djur i förvärvskällan jordbruksfastighet uppstår som regel varje år den situationen att en skattepliktig inkomst som inte är reell måste redovisas i bokföringen. Denna fiktiva inkomst blir i många fall mycket stor med ålföljande skattekonsekvenser och den blir i takt med rationaliseringen inom jordbruket allt större och aktuell för allt fler jordbrukare. Förhållandet kan måhända sägas ligga i den bokföringsmässiga principens natur. Emellertid kan rörelseidkarna genom de tämligen liberala reglerna för värdering av varulager i rörelse i flertalet fall eliminera uppkomsten av fiktiva bokföringsvinster. För de jordbrukare som satsar på djurhållning blir det emellertid som regel omöjligt att eliminera dessa bokföringsvinster även om lagertillgångarna i övrigt ger möjlig-

het till friare värdering. Även jordbrukare bör därför erhålla den möjlighet till nedskrivning på sitt varulager av djur som nu föreligger för rörelse- idkare beträffande deras varulager och för jordbrukare för andra lagertillgångar än djur.

Utskottet

Vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder betraktas djuren som varulagertillgångar. Enligt bestämmelser i punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen åligger det riksskattenämnden att årligen fastställa värden till ledning för värdesättningen av djurvarulagret vid inkomsttaxeringen. De av riksskattenämnden fastställda värdena för olika slag av djur i skilda åldersgrupper motsvarar 80 procent av genomsnittspriserna för dessa djurslag fr. o. m. den 1 oktober året före beskattningsåret t. o. m. den 30 september beskattningsåret. Värdena utgör minimivärden, som inte får underskridas vid varulagervärderingen, om inte särskilda förhållanden föranleder därtill. Dyrbarare avelsdjur får inte upptas lägre än till allmänna saluvärdet reducerat med 20 procent.

I fråga om sådana varulagertillgångar, som utgörs av produkter från jordbruksfastigheten och inköpta förnödenheter för driften, gäller enligt stadgande i ovannämnda lagrum att den i räkenskaperna gjorda värdesättningen skall godtas vid inkomsttaxeringen, såvida den uppenbarligen inte innebär en lägre värdesättning än som skulle ha ifrågakommit vid tillämpning av bestämmelserna om varulagervärdering i rörelse. Huvudregeln för värderingen av varulager i rörelse innebär, att lagret inte får upptas till lägre belopp än 40 procent av anskaffningsvärdet eller återanskaffningsvärdet, om detta är lägre, i förekommande fall efter avdrag för inkurans. På grund av svårigheterna att fastställa anskaffningsvärdet på varulagertillgångar, som producerats på jordbruksfastigheten, godtas vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder för andra varulagertillgångar än djur ett värde som inte understiger 40 procent av beräknat utförsäljningspris.

Yrkandet i motionerna syftar till att ge jordbrukare med bokföringsmässig inkomstredovisning samma möjligheter till nedskrivning av djurvarulagret som gäller för andra varulagertillgångar än djur.

Som motivering för att djuren vid varulagervärderingen skall upptas lägst till ovan angivna minimivärden har i förarbetena till lagstiftningen framhållits dels att det kapital, som är investerat i djuren på en jordbruksfastighet, i regel torde vara betydligt större än lagerinvesteringen i en från inkomstsynpunkt jämförbar rörelse, dels att djurvarulagret ofta omsätts betydligt långsammare än andra varulagertillgångar. Samma värderingsregler för djurvarulagret vid beräkningen av inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder som för varulagret vid inkomstberäkningen av rö-

relse skulle därför innebära en relativt sett större förmån för jordbrukaren än för rörelseidkaren. I förarbetena har vidare framhållits att alltför generösa regler för nedskrivning av djurvarulagret skulle medföra betydande nackdelar i beskattningshänseende för jordbrukaren, när den dolda varulagerreserven i sin helhet måste framtas till beskattning vid avyttring av djuren. Med anledning av vad i motionerna anförts vill utskottet också erinra om att de nuvarande reglerna för värdering av djuren har utformats så att en genom tillfälliga prisfluktuationer uppkommen värdeförändring inte skall påverka vinstresultatet för beskattningsåret.

Av det anförda framgår att det av rättviseskäl och med hänsyn till jordbrukarnas intressen ansetts angeläget att rätten till nedskrivning av djurvarulagret är mer begränsad än motsvarande rätt i fråga om andra varulagertillgångar. Utskottet vill emellertid inte förneka att en anpassning av varulagervärderingsreglerna till de i viss mån ändrade driftförhållandena inom jordbruket kan vara befogad, inte minst med hänsyn till kravet på en mer generell övergång till bokföringsmässig redovisning av jordbruksinkomst. Enligt vad utskottet erfarit är frågan om grunderna för värderingen av djurvarulagret i inkomstkällan jordbruksfastighet redan uppmärksammat av jordbruksbeskattningskommittén. Med hänsyn därtill anser utskottet sig inte ha anledning tillstyrka motionärernas skrivelseyrkande och avstyrker således bifall till motionerna.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionerna I: 689 och II: 792.

Stockholm den 21 oktober 1969

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herrar John Ericsson (s), Einar Eriksson* (s), Lundström* (fp), Yngve Nilsson (m), Sundin* (cp), Wårnberg (s), Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson* (m), Tistad (fp) och Arne Pettersson (s); samt

från andra kammaren: herr Brandt* (s), fru Holmqvist* (s), herrar Kristenson (s), Carlstein (s), Nyström (s), Wiklund i Härnösand (s), Lothigius* (m), Sundkvist (cp) och Josefson i Arrie (cp).

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar Yngve Nilsson (m), Gösta Jacobsson (m) och Lothigius (m).